

Központi Általános Iskola, Óvoda, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
 Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
 7000 Sárbogárd, József Attila u. 14.
 Tel/: 25/508-971, Fax: 25/508-970
 E-mail: csaladsegitosb@vnet.hu
sarbogardicssz@freemail.hu

Czelel
U 1.
 2

Ikt.sz. 365 /2009

Tárgy: Testületi ülésre felkészülés

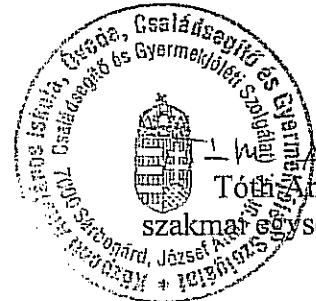
Sárbogárd Város Jegyzője
7000 Sárbogárd, Hősök tere 2.

VAROSI POLGÁRMESTERI HIVATAL		
A - 2284/SÁRBOGÁRD		
Érkezett:	Szám:	
2009 MÁJ 11	A-75/09	
Mell.:	Előszám:	Ügyintéző:

Tisztelt Jegyző Asszony!

Hivatkozva az A-75/72/2009 számú levelére mellékelten megküldöm a „Tájékoztató az átmeneti gondozás megszervezéséről” című előterjesztéshez kért dokumentációt.

Sárbogárd, 2009. május 11.

 Tóth Anna
 szakmai egységvezető

41/2002 (XII.17) önk. r. rend. 115.(?) a bizottság működéséről szóló szabályzat a gyermekjóléti szolgálatról / 115.(1) a bizottság működéséről szóló szabályzatot megállapítja

TÁJÉKOZTATÓ AZ ÁTMENETI GONDOZÁS MEGSZERVEZÉSÉRŐL

Sárbogárdi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

2009

Készítette: Tóth Anna

A gyermekek jóléti ellátásának céljából megszületett gyermekvédelmi törvény (1997. Évi XXXI. Törvény) nyomán a települési szinteken létrehozott alapellátási rendszer a gyermekek számára átmeneti gondozást biztosít, melynek egyik formája a helyettes szülői ellátás.

Ezek a következők:

- ☉ Lehetőséget nyújt az addig passzív szülőnek, illetve gyereknek, hogy aktív kliensé váljon
- ☉ Legfontosabb szakember a szülő és a gyermeke (ők ismerik a saját körülményeiket, ők tudják megfogalmazni a problémájukat.
- ☉ A szociális szakember tudása kizárólag a gyermek és a szülei szükségleteinek kiszolgálását szolgálja. Csak ott és úgy nyújt szolgáltatást, ahol és ahogyan erre szükség van.

☉ Az átmeneti gondozás kulcsszavai:

1. Gondozás
2. A napi struktúra biztosítása
3. Stabilizáció és biztonság

Az átmeneti gondozás célja:

Hogy egy napi struktúrán keresztül - a gondozást, mint eszközt kihasználva - stabilitást és biztonságot nyújtva a gyermeknek és szülőjének lehetővé tegye ,hogy meghatározott időn belül rendezni tudják alapvető problémáikat.

- ☉ Elsősorban nem preventív szolgáltatás, hanem minimális intervenciós szolgáltatás (minimális szakemberi beavatkozással rövid időtartamú szükség szerint teljes körű ellátás, és a szükséges szakemberek bevonása mellett maximálisan törekszünk a család életét akadályozó tényezők csökkentésére. A család autonómiáját meg kell hagyni illetve törekedni kell annak megerősítésére.

<i>Gyermekek napközbeni ellátási formái</i>	<i>Gyermekjóléti szolgáltatás</i>	<i>Gyermekek átmeneti gondozása</i>
Bölcsőde	Gyermekjóléti szolgálat	Helyettes szülői ellátás
Családi napközi		Átmeneti házi gondozás
Házi gyermek felügyelet		Gyermekek átmeneti otthona
		Családok Átmeneti Otthona

Törvényi meghatározás:

- ☉ A gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról kell gondoskodni. 45§(1)
- ☉ A gyermekek átmeneti gondozását a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, vagy beleegyezésével, ideiglenes jelleggel és teljes körű ellátással kell biztosítani, ha szülők egészségügyi körülményei, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt nevelését a családban nem tudja megoldani. A fogyatékos gyermek számára sajátos szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

Általános elhelyezési feltételek:

- ☉ Az átmeneti gondozás helyén a gyermek, otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. 14 éven aluli gyermeket a szülőjétől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben szabad. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vállal.
- ☉ A gyermek iskolai oktatását iskolaváltás nélkül kell biztosítani.
- ☉ Az átmeneti gondozás megkezdéséről az a szülőjének lakhelye (tartózkodási helye) szerinti gyermekjóléti szolgálatot értesíteni kell.
- ☉ A gyermek állapotának megfelelő ellátást és éjszakai bentlakást biztosítani kell annak a gyermeknek is, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, s így ellátás és felügyelet nélkül maradt. (értesíteni kell a szülőjét, gyermekjóléti szolgálatot a további bentlakás, vagy más gyámhatósági intézkedés céljából).
- ☉ A gyermek átmeneti gondozása a szülő kérésére vagy beleegyezésével az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb 12 hónapig tart. (hosszabbítás 6 hónap, tanév végéig). Megszűnik; a szülő kérésére, ha az okok már nem állnak fenn, vagy, ha a gondozás időtartama lejárt. Esetleg a házirend ismételt súlyos megszegése esetén az intézményvezető megszünteti.

Működés a gyakorlatban:

A jogszabályi feltételeken túli egyéb fontos szempontok, amelyeket az ellátás során fontos tisztázni:

- ☉ Átmeneti jellegű-e a probléma, és várhatóan egy éven belül megoldható-e?
- ☉ A szülő döntött-e az ellátás igénybevételéről?
- ☉ A szülő aktívan együtt kíván-e működni, illetve képes-e együttműködésre?
- ☉ Megőrizhető-e a szülői felelősség?
- ☉ Az átmeneti gondozás melyik formája a legcélszerűbb (ahol persze olyan szerencsés a helyzet, hogy több ellátási forma is igénybe vehető)

Veszélyeztetett helyzet felmérése (nyílt kérdésfeltevések):

- ☉ Nevesíteni kell a rizikóhelyzetben lévő személyt, személyeket
- ☉ Pontos meg kell határozni a rizikóhelyzetet (kilakoltatás, albérlet elvesztése, bántalmazás, betegség stb.)

- ☉ Számba kell venni azokat a veszélyeztető tényezőket, melyek a gyermekre, családtagokra, környezetre veszélyt jelentenek.
- ☉ Elmondás alapján fel kell mérni, hogy a lakásban megvannak-e a lakhatáshoz szükséges alapvető feltételek. (víz, villany, fűtés, tüzelő, ágyak takaró, ruhanemű stb.)
- ☉ Figyelemmel kell lenni arra is mi az, amit még nem lehet felderíteni (egyik szülő nincs jelen, szélesebb rokonság, szomszédság, a család kapcsolatrendszere).
- ☉ A rizikószint meghatározása
 1. Nagyon súlyos rizikóhelyzet: A gyermek pillanatnyi állapota súlyos aggodalomra ad okot (pl. gyermekbántalmazás, szülői felügyelet hiánya)
 2. Akut rizikóhelyzet. Rövidtávú szükségletek kielégítetlensége, melyek aggodalomra adnak okot (pl. szülők otthontalanná válása)
 3. Krónikus rizikóhelyzetek. Hosszabb távú szükségletek (ezeket akadályozó helyzetek) pl. tartós egészségügyi probléma, alkohol, drog, anyagi problémák.

Családtagok külön-külön, hogy ítélik meg a rizikószintet, miért másképp? Hogyan lehet rövid távon áthidalni a krízishelyzetet és biztonságot teremteni? Mit tudnak önállóan megoldani, és mi az, amit az illetékes szakember azonnal konkrétan tud nyújtani.

Igénybevétel módja:

- ☉ Szülő közvetlenül keresi fel a szolgáltatást nyújtó intézményt (régóta működő, múlttal, hírrel rendelkező intézmények esetén).
- ☉ A gyermek közvetlenül veszi igénybe az ellátást (megszökik, iskolából nem megy haza)
- ☉ Gyermekjóléti szolgálaton keresztül:
 - Családgondozó már régóta gondozza a családot, felkínálja a szolgáltatást
 - Jelzőrendszer a gyermekjóléti szolgálatnak jelzi a problémát és ezután kínálják fel a család számára
 - A szülő a gyermekjóléti szolgálatot keresi fel.
- ☉ A jelzőrendszer tagjai közvetlenül az átmeneti gondozást nyújtó intézményt keresi fel (iskola, gyámhatóság, védőnői szolgálat, rendőrség stb.)
- ☉ Társintézmények útján történő beutalás.
- ☉ Rendőrség kíséri be családon belüli erőszak esetén.

A helyettes szülői ellátás célja és specifikuma:

Célja:

Hogy mindaddig teljes körű, biztonságos gondoskodást jelentsen a gyermeknek, amíg meg nem oldódik minden olyan nehézség, zavar, amely akadályozza a családot abban, hogy őt gondozza-nevelje. Szakmai cél, hogy a gyermek a lehető legrövidebb időn belül visszakerüljön vérszerinti családjába.

Miben más:

- ☉ A gyermek külön kerül a szülőtől.

- ☉ Más a befogadó család otthonába kerül. A helyettes szülő saját háztartásban biztosítja az ellátást.
- ☉ Helyettesítő ellátást családi környezetben biztosítja.
- ☉ Helyettes szülői jogviszony, keret és egyéni szerződéssel.
- ☉ Nem csak a helyettes szülő, hanem az egész családja biztosítja az ellátást.
- ☉ Speciális szakember.

Ki lehet helyettes szülő, működés, elhelyezés feltételei:

☉ **Személyes feltételek:**

- 21 életév betöltése
- Személyisége és egészségi állapota alkalmas a feladat ellátására
- Felkészítő tanfolyamot eredményesen elvégezte
- Erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkezik
- Vállalja, hogy saját gyermekeit beszámítva maximum 5 gyermeket gondoz
- Házastársa élettársa egyetért ezzel, és hozzájárul helyettes szülői tevékenységéhez

☉ **A működés feltételei:**

- Tanfolyam elvégzését igazoló okirat másolata
- Három hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítvány
- Nyilatkozat, hogy a törvényben megfogalmazott kizáró okok vele szemben nem állnak fenn
- Háziorvosi igazolás arról, hogy a helyettes szülő és a vele egy háztartásban élő személyek egészségi állapota nem veszélyezteti az ellátandó kiskorút
- Környezettanulmány
- Szakmai program
- Lakás, épület használati jogcímét bizonyító okirat

☉ **Elhelyezés feltételei:**

- Lakás világos, száraz, jól fűthető legyen
- A befogadott gyermek részére külön szoba álljon rendelkezésre (személyes élettér, legalább 6m²)
- Megfelelően felszerelt és berendezett legyen a mindennapi életvitelhez.
- A gondozott gyermeket nem érheti hátrány a családban nevelkedő más gyermek elhelyezéséhez és ellátásához viszonyítva.

Szereplők kompetenciái:

Szülő és szakember kompetenciájának meghatározása azért fontos az átmeneti gondozásban, mert a szakember új szerepben más szinten használja fel szaktudását. Nem felülről, hanem belülről támogatja tanácsokkal a klienst, segíti őt és családját. A krízishelyzetekben nem a problémára, hanem a szülők erőforrásaira helyezi a hangsúlyt, s ezekből kiindulva építi tovább a gondozási munkát. Szaktudásával a szülői kompetencia növelését segíti elő. Azaz, hogy a szülő számára legyen egyértelmű, hogy mire van szüksége a

gyermekének a fejlődéséhez, és ő megfelelő készségekkel rendelkezik az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzéséhez.

☉ **Szülő** (első család, Holland minta, akut krízisben lévő családoknál felmérési alapeszközt használják)

1. Fejlődési feladatok elemzése. Felmérik a szülő és a gyermek fejlődési fokozatait és azt is, hogy a szülők által végzett fejlődést segítő feladatok megfelelnek-e a gyermek életkorának és személyiségének. A családtagok életkoruknak megfelelő feladatot végeznek-e? Pl. Nagyobb testvér szülői feladatokat vállal (túlfejlődött, de a tanulásban pedig elmarad)
2. Készségek elemzése. A családtagok elegendő készséggel rendelkeznek-e az aktuális gondozási, nevelési feladatokhoz.
3. Azoknak a tényeknek a feltárása, amelyek a kompetencia növekedést gátolják. Felmérik azokat a helyzeteket amelyek a gondozási nevelési feladatok és a készségek közötti egyensúly fenntartását gátolják. (pl. pszichopatológiai problémák, stressz, stb.)

A modell alkalmazásával felderíthetők a család konkrét, pozitív erőforrásai és készségei, amelynek alapján el lehet készíteni a gondozási tervet. A család aktívan részt vesz a gondozási terv kialakításában.

☉ **Helyettes szülő (FIKSZ)**

1. A gyermek védelme, gondozása (elsődleges szükségletek kielégítése)
2. Fejlődési szükségletek kielégítése (tanulás, fejlesztés, kulturális igények)
3. A vér szerinti szülővel történő kapcsolattartás támogatása. (látogatások szervezése, telefonhasználat, levelezés)
4. Életre szóló kapcsolatok biztosítására való törekvés (biztonság, bizalom, későbbi kapcsolatok, mai jelentőskapcsolatok ápolása)
5. Szakmai csoport tagjaként való működés (team munka, együttműködés)

Elméleti és gyakorlati tudás és tapasztalat, készségek, cselekvési lehetőségek, az egyén motiváltságát foglalja magában.

A képzés fő feladata, hogy a gyakorlati ismereteket elméleti tudással megerősítsük, hiszen klasszikus értelemben nem válnak szociális szakemberré a helyettes szülők, viszont a laikus segítőknel kompetensebb, tehát elhivatottabb segítőké válnak. Nagyon fontos, hogy tisztában legyenek szerepükkel a gyermekvédelmi rendszerben elfoglalt helyükkel.

☉ **Szakember:**

1. Jogi meghatározás (milyen végzettség szükséges hozzá jogszabályokban rögzített) (15/1998(IV. 30.) NM r. 2 sz. melléklet, 261/2002 (XII.18.) Korm. R.
2. Szakképesítés (tudás, a készségek és elvek együttese)
3. Munkaköri leírás (formális szerep)
4. Informális kompetencia (pályázatfigyelő-író, programszervező, sofőr, háziasszony stb.) -személyes adottságok.
5. Feladat szerep
6. Folyamat szerep

Team összetétele szerep-és feladatok meghatározása a helyettes szülői ellátásban

☉ Team fogalma az átmeneti gondozásban:

- ☉ szisztematikusan megszervezett munkacsoport, amelyben minden személynek megszabott feladatköre van, ami végeredményben a közös cél elérését szolgálja.

☉ Helyettes szülő szerepe, feladata:

- Otthonában fogadja az átmeneti gondozást igénylő gyermeket.
- Értesíti a gyermekjóléti szolgálatot
- A helyettes szülői tanácsadóval, gyermekjóléti szolgálat, családgondozójával, a szülővel, gyermekkel közösen elkészíti a gondozási-nevelési tervet a minél előbbi hazakerülés érdekében.
- Folyamatosan biztosítja a teljes körű ellátását a gyermeknek (gondozás, nevelés, felügyelet, oktatásban való részvétel, kapcsolatot tart az oktatási intézménnyel, elősegíti a gyermek önállósodását, szabadidő hasznos eltöltését, biztosítja és elősegíti a vérszerinti családdal való kapcsolattartást) Ezek a feladatok bővíülhetnek, hiszen minden gyermek esetén merülnek fel egyéni szükségletek.

☉ Helyettes szülői tanácsadó feladata:

- A hálózat szervezése, leendő családok felkutatása, toborzása.
- Helyette szülői családok képzésének szervezése, lebonyolítása.
- Ellátás igénybevételenek segítése, szolgáltatás megismertetése a lakossággal, tájékoztatás.
- Elhelyezés megszervezése, lebonyolítása, elhelyezési értekezlet összehívása, levezetése, az egyéni gondozás megtervezése.
- A gondozásai terv és egyéb szerződések elkészítése, a két család összeismertetése, költözés szervezése, elősegítése.
- Együttműködés a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával, a visszaköltözés érdekében.
- Helyettes szülők továbbképzésének szervezése
- A helyettes szülők látogatása, segítése, ellenőrzése.
gyermekjóléti szolgálat családgondozójának feladata:
- Vérszerinti család gondozása
- Együttműködés a helyettes szülővel és a tanácsadóval

Együttműködés a helyettes szülői hálózatban

● Esetfeltáró megbeszélés. célja:

A gyermeknek szükséges legmegfelelőbb ellátási forma meghatározása. Ha úgy találják, hogy a helyettes szülői ellátás megfelelő gondozási forma, akkor a családgondozó felajánlja a szolgáltatást a családnak.

Résztvevők:

- Javaslattevő (iskola, óvoda, családgondozó, gyámhivatal stb.)
- A családgondozó
- Helyettes szülői tanácsadó

Esetkonferencia:

Az esetkonferenciát a gyermek helyettes szülői családba történő bekerülését megelőzően tartják. Ekkor tisztázódik, hogy mit nyújt az ellátás és, hogy mik az egyéni speciális igények. Gondozási-nevelési terv előkészítése. A családok közötti szerződések megkötése egyéb szerződések megkötése.

Résztvevők:

- Vérszerinti szülők, gyermek
- Családgondozó
- Helyettes szülői tanácsadó
- Helyettes szülő

● Esetmegbeszélés a gondozási idő alatt:

Az együttműködés koordinátora a helyettes szülői tanácsadó. Feladata az esetmegbeszélések szervezése, irányítása a gondozás monitorozása, a gondozási terv továbbgondolása. Célja a probléma megoldásában részt vevő személyek támogatása a vállalt feladatok teljesítésében. Bármely szereplő kezdeményezheti összehívását.

Résztvevők:

- Vérszerinti szülők, gyermek
- Családgondozó
- Helyettes szülői tanácsadó
- Helyettes szülő
- Jelzőrendszeri tagok

- Bekerülés okai: családi hajléktalanság, gyermeknevelésre alkalmatlan lakhatási körülmények, családi konfliktusok, családi erőszak, szociális krízishelyzet.
- Módszerek: egyéni és családi szociális munka eszköztára, mentális gondozás, tanácsadás, közösségi élet szervezése.
- Kigondozás: Önálló lakás vásárlása, építkezés (kicsi esetszámban), albérlet, segítő családtaghoz költözés, szociális bérlakás kiutalása.
- Problémák: GYES-en lévő egyedülálló édesanyák kigondozása, roma családok kigondozása,
- Alkoholfogyasztás időszakosan visszatérő probléma, elsősorban az édesapák részéről.

GYÁO:

- Gyermek Átmeneti Otthona. 2004 óta kistérségi ellátási kötelezettséggel is működhetne, de forráshiány következtében egy ilyen nagy beruházás elképzelhetetlen.
- Amennyiben a fenntartó rendelkezne olyan ingatlannal, amelyet ki lehetne alakítani az átmeneti gondozás céljának és feladatának beteljesítésére, úgy természetesen igen nagy szükség lenne rá, mint az eddigi tapasztalataink mutatják.

Olyan hálózatra lenne szükség, ahol anya gyermekével is elhelyezhető és a gyermekek részére teljes körű ellátást biztosít.

Sárbogárd területén is szükség lenne, olyan krízishelyzetbe került családok, gyermekek elhelyezésére, amely helyettes szülőnél vagy krízisotthonban valósulhatna meg. Sok esetben lett volna rá szükség, de sajnos a fent leírtak tekintetében a közigazgatási területünkön és a törvény által meghatározott 50 km-es távolságon belül sem volt alkalmas jelentkező. A költségvetésben erre a célra elkülönített 660. 000, Ft a mai napig rendelkezésre áll, de a helyettes szülői állás betöltésére nem kerül sor, mert amikor a jelentkezők megtudják, hogy nincsen rendelkezésre állási hozzájárulás, akkor nem vállalják fel a törvényi előírásokban meghatározott feltételeket.

A helyettes szülői hálózat kialakítására és megszervezésére tett javaslatunk:

Folyamatos felvilágosítás és hirdetésekben történő előadásokra történő meghívás, melynek célja a fent leírtak megismertetése a lakosság körében, beleértve Hantos és Nagylók településeket is, mivel a törvény keretei megengedik, hogy a két társulásban működő egység telephelyén is létre jöjjön a helyettes szülői ellátás, illetve az ott élő és rászoruló családok is igénybe vehessék a Sárbogárdon kialakított hálózatot.

Sárbogárd, 2009. május 11.

